45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 30 Կ. ՊՈԼԻՍ 1901 ՄԱՅԻՍ 18/31 12 ՄԷՖԷՐ 1319 — 18 ՄԱՅԻՍ 1317 ՈՒՐԲԱԹ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՍՈՒՊՀԱՆԴԻ Ս. ԴԱՇՏԻՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամեն տեսակ գրութիւններ։
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38 Գալաթա Սալի հասստէսի 38

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Journal Arménien
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER
ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
Ohannès Z. Kasserian
38 GRAND RUE DE LA SUBLIME PORTE 38
Constantinople

ՄԱՆԶՈՒՄԷ-Ի ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوهانس خواجه قیصریان
مطبعه‌خانه‌سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی خانه‌ده

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Դաւառներու համար	108 ղր.	60 ղր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԿՆՈՋ ԱՆԿՈՒՄԸ
ԱՆՕԳՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՃԱՌԱՒ

Վաղուընէ սկսեալ փոփոխակի պիտի հրատարակենք Կնոջ անկումը անօգուտ ԲԼԱԿ պատմուածքը մեր նոր թերթօնը։ Կը յուսանք թէ մեծ հաճոյքով պիտի կարդացուի ընթերցասէր հասարակութիւնէն։

Ի՞ՆՉ ԸՐԻՆ

Անցած օր, Սանասարեանէն չորս-հինգ Պոլսեցի երիտասարդի մը հետ մեր ունեցած մէկ պատահական պատահուն, երբ սեղանը ելլելէն յետոյ մեր զրոյցը ընդարձակուեր էր Սանասարեան վարժարանի մինչև հիմակուան դրութեան մասին, մեր սեղակիցը՝ բացատրելէ ետքը, ապացոյցներով, թէ այդ հաստատութիւնը կարծուածին չափ ալեզարդուած հանգամանքներ մը ունեցած չէ և թէ անոր դէմ վերջերս ի հեռուէ մղուած հանգամանքները մասնաւորապէս լրագրական մը հին հաշիւներուն և կանխակալութեանց հետևանքն էին, ինչպէս ալ էր կարելի, հարցուց։

—Բայց Պոլսահայերը ինչ ըսին կը թէ անոնք ինչ ըրին Պոլսահայերը՝ երբ կը կարծեն թէ բան մը ըրին։

Եւ շարունակեց— այնպէս պատկերացուցեան որով մենք իրենց մէջ հարիւր կ'ուզենք, թէ Պոլսահայերը գնալուելով մեկնող միջավայրի շատ ակնի նպաստաւոր պայմաններու մէջ, թէ՝ Պոլսահայերը՝ իրենց յաւակնոտութեան համեմատ՝ գրական կամ կրթական բարձրագոյն ճակատագրի մը վրայ, հանգամանքներու բաղդատումով մը գաւառական ոչ է և ինքզինքի մը հետ, գրեթէ բան մը ըրած չունին մասնաւորապէս ոչ է սեպհական թէ՝ Պոլսահայերը օրը օրին գրականութեան մը, ընդարձակուած, հետևակ, կապիկ գրականութեան մը փորձերը տուին մինչև հիմա։ Ֆրա սակայն, ամէն մէկ պատեհ կամ անպատեհ յարմարութիւնն անդրադարձ կրնամ մը, թէ վերջապէս՝ հանգամանքներու ընթացքի մը՝ կրթական վիճակ մը ունին ա՛նքան անկերպարան որքան հաւնիս թէ կարելի է երեւակայել։

Ու կը կրկնէր հարցումը։

—Ուրեմն ինչ ըրին։

* *

Այո՛, ինչ ըրին Պոլսահայերը։ վարժարաններու համար, կը կրկնէինք մենք ալ, իրենց հետ նկատելով մանաւանդ որ ազգային մասնաւոր մը չէր ինքզինքը կարդալ կարողացողներու ապացոյցը ազատ ըլլալով ուրիշ պնդումներ։

Ամէն անգամ որ Պոլսահայ մասնաւոր կեանքը բաղդատութեան կ'ենթարկուի ուրիշ ազգ բաղդատութեան կ'ենթարկուի մը և է կեդրոնի մը կամ միջավայրի մը ազգակիցներուն մասնաւորական կեանքին հետ, սովորութիւն է եղած Պոլսեցի հաշտանդրուն մէջ նկատել և քաղաքակրթութեան երկրագ ըլլալու առաջին վառը իրենց վերապահել։ Ինչո՞ւ։ Որովհետև այն առեներուն՝ երբ ֆրանսագիտները մասի վրայ կը համբուրէին, իրենք կ'ըլլային առաջին անգամ Հիլիօ, Էոմէն Սիւ, Տիւմա հայր և որդի և բոլոր Տանբիւրիանական և ասկետական վէպերը հայերէնի վերածող, իրենք կ'ըլլային առաջին անգամ Պոքէչիոյի տանորեակը թարգմանող,—ինչպէս պիտի «իւմոր»ով խօսէր Տիգրան Կամսարական, և իրենք կ'ըլլային՝ նորէն գովելի նախաձեռնութեամբ մը ռոմանթիք բարձունքները ճախրող, ոճի վրան մէկ ալի ուռուցիկ և թռուցիկ ա գայլայլները կախելով օդակերկաս,—երբ վարէն ապշած նայող ազգերուն ճարտարներէնի չափ միայն բան կը հասկընային անոնցմէ։ Հետզհետէ նոր դրոյցներ երեւան կուգան ֆրանսական գրականութեան մէջ՝ պէտք էր հետևիլ անոնց, հետ ի հետ, օրը օրին, նոր թիկ ծամը ժամին, հանկացողութեամբ թէ ոչ, և Պոլսահայերուն համար ալ, ու միայն Պոլսահայերուն համար՝ կը ծնէր գրականութիւն մը՝ հանակ նրբութիւնս ճաշակ։ Ժանեակ, Ջուանոթիէն Բրունոտ ևն. ևն։

Այս ամէնը աղէկ։ Բայց ինչ պիտի ըլլայ պատահանքն երբ հարցուի թէ փորձուեցան և մշակուեցան մինչև հիմայ գրականութիւն մը՝ որ լուրջ և յարատև գոյութիւն մը ունենար,—բացի օրաթերթերու, օրը օրին թղթատուած կոտոր բրդուած գրականութենէ մը։ Նորավէպի նրբին ոճէն դուրս, որուն անուան ծագումը ծրագուած գրական ջոջ խնդիրը կը դառնայ,—աստիճանացոյց մը ըլլալով ապիկ թէ՝ ո՞ր բան անոնցմէ ընդունելի գրականութեան ասելի մեծ հարցերու համար—ինչ ազգ կուն տես մը, դերձ մը դուրս բերուցեալ՝ մարքի աւլցուն կորսով մը։ Պաշ ասախան՝ դէրս։ փրա է թէ ամէնն տեսուէ, ամէն տեսակէ նմանչներ ոճնիք առած,—թերեւս պօսմարչէի մը ցուցափեղկը կամ կիսաչարիկի կնկան մը զարդասենեակը զարդարելու չափ այլապան,—բայց ցուցուցէ՛ք գրականութիւն մը՝ որ սանգծուած ըլլար գաղափարքէից ոգիով մը, և որուն պաշտօնը ըլլար։ առանց գեղեցկութիւնէ բան մը կորսնցնելու, մնացանել իր մէջ այն գրական գեղեցիկ մտածումները՝ որոնք կեանքն իսկ պիտի վերանորոգէին։

* *

Աւելի մանրամասնութեանց մէջ մտնել չեմ ուզեր նշանակելու համար Պոլսոյ գրականութեան պաճուճանքն ոչնչութիւնը, որ միայն Պոլսահայերուն դիր գայ թերեւս։ Եւ քանզի մեկնի թողլով որ ապագան գաւառական գրականութեանը պիտի ըլլայ — որով հետև ամէն բան իրենցմէ՝ գաւառ աճմանին մէջ է միայն որ իր կատարելութիւնն կը հասնի և իր կոչումին ճմարտապէս կրնայ ծառայել, և գաւառական գրականութիւնն է միայն ընդարձակուելու մասնանչել պիտի՝ զէի թէ քիչ մը նուազ պահանջկոտ ըլլանք գաւառացիներէն, ըլլայ Կարնեցի, ըլլայ ո՞ր և է տեղացի մը, գաւառացիներէն որոնք արդէն ամէն պարագայի մէջ ինքնամոլ գրական ուժեր ծրագրելու ամէն արտանդրութիւններուն ցնկնուցած են, և տսիկա դեռ վերջնոյ նոյն իսկ Պոլսանայ ջոջ գրագէտ՝ մը կը հանատուէ։ Եւ արդէն մեր արդի նոր գրականութեան Ակզ մէկ քանի գաւառացի դրագիներ են որ ոչ-պէքի մտաւորներու կը բերեն լուրջ ձգտումներ, ընկերական՝ Ինկերական նպատակ, գրական և բանասիրական ուսումնասիրութեանց-ծանրակիր ոչէաքին ըմբռնումին թելադրուած։ Դաւառացին՝ արդէն մարքով ու խորով տակուն՝ կարող է ուսումնասիրութեանց ամէն ծանր և դժուարին խնդիրներու ձեռնամուխ ըլլալ։

Դէպք է քիչ մը նուազ պահանջկոտ ըլլալ գրականութեան համար գաղտաբանիներու հանդէպ, եթէ ոչ անոնք ալ՝ իրենց կարգին՝ չա՛ռ իրաւունք մեեւնոյն հարցումը պիտի ուղղեն Պոլսահայերուն նկատմամբ.

—Ի՞նչ ըրին գրականութեան համար։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ԻԶՄԻՐ.—Պ. Եզբարք, Սատանք, հնարհակալութիւն. հաճեցէք շարունակել քիչ մը մանրամասնօրէն։

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ
ԸՆՏԱՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ

Դ.

ԷՐԻՆ ՈՒ ՆԻՆ

Սամսունդիթեան Նշանի գրական հանդէսը կապելէ առաջ չատ ու հասաքն ակռպրվ խրգնելու է. ոչ միայն ոչ քիրոյ արդիւնք ըլլալու է օր կոյր է, ալ չատի որ ոսկի շղթաներու տակ ջէրը կը խեղդէ։ Ինչի համար մի ամբաստանար, սուիկա վճառականութիւն մ'է։

Տէմիսոքլէսի հարցուցին թէ իր աղջիկը որո՞ւ ասալ կ'ուզէ։ մէկու մը որ աղքատ է բայց համեստ, թէ ուրիշ մը որուն արժանիքը միայն իր հարստութիւնն է, վերջանալ Ասպարտային կը պատասխանէ ըսելով. «Աւելի կը սիրեմ մարդը առանց դրամի քան դրամն առանց մարդու»։

Տնտես կին մը ամէնէն հարուստ օժիտն է, սակայն հարստութեան առաւելութիւնքներն ալ դժբաղդ չէ, թշուառութիւնն ու աղքատութիւնն ալ չատ մը ընտանեկան ցաւոց պատճառներ են»։

Ա՛ռ կին մը որ կարգը, կարգապատութիւնը սիրէ ու անտես ըլլայ առանց ազատութեան, վասն զի ազատ կինը կեանքն կ'ըլլայ։ Տնտես կնոջ մը հեգնոտիմը միշտ կ'աւելնայ՝ իսկ ա՛յն կինն որ ընդհակառակը՝ մանրամասնութիւնները կ'սատ, անոր հետ օժիտ հարստութիւն ու ժառանգութիւն չատ կը հասնին։

Դարուս նշանաւոր խնդրայարուցիչն Պլանտա՝ կնոջ ընտրութեանը մէջ ծայրագոյն խոհեմութիւնը չանցնարարելով մեկնողն կ'աւելցնէ. գեղեցկութիւնը կանանց վնասնէն վնասակարն ինչքերին մէկն է, սակայն երիտասարդը՝ երիտասարդ ըլլալուն՝ ասոր աւելի ոչ-ազդեցութիւն կ'ընէ։ Իմաստութեամբ խորհելով՝ փնտռէ կնոջ բարքն ու առաքինութիւնը։ Թող քա. երջանկութիւնդ՝ աւագի վրայ չենուած պատկերի մը հայեցողութեան մէջ չի կայանայ։ Գեղեցիկ կինը հպարտ է. գեղեցկութիւնը կ'սնանի՝ իսկ գեղեցկութենէն ալ մեծ ու կը սոլվեցնէ թէ գեղեցիկ կուռք մը ոչնչի խաչով, ոգի եւ արդիւնք կը պահանջէ։ Սա ալ ուշադրեցուր թէ հարգուագիւ է որ մեծ գեղեցկութիւնը մարքի կարողութեան ու խոհեմ դատողութեան հետ միանայ։ Ամուսնական բարեկամութիւնը՝ աւելի հարատեւ և ամուր է, երբ նա հիանալի թեամբ չի խանգարուող յատկութեանց վրայ յենած է։ Գեղեցկութիւնը կ'անցնի ու կը ձանձրացնէ վերջապէս՝ երբ մանանդ համր է. սակայն մարդ բարի բաներ լսելէ ետու չի ձանձրանար։ Տեսայ կին մը՝ կ'ըսէ՝ շատ ազեղ. բայց երբ անոր ըսած գեղեցիկ բաները կը լսէի, ազեղութիւնը քաղրամին մարքէս կ'ելլէր։ Բայց և այնպէս ուշադրութիւն ալ ընելու է որ կինը չունենայ յատուկ ուսանելիք բան մը։ Հին փիլիսոփաներէն Պիսն կ'ըսէ թէ գեղեցիկը գլխու իսկ ոգեղը արտ ցաւ կը պատճառէ։ Տգեղութիւնը չի սիրուիր երբ նա թանկագին յատկութիւնով գեղեցիկ չէ։

Խնդ կինը կատարեալ գեղեցիկ ըլլալու, որովհետև եթէ ընութիւնը փայն ատկէ ալ զրկէ, անատանի կ'ըլլայ։ Արժանաւոր կնոջ մը համար գեղեցկութեան պակաք եղածը միայն մեծ մանքրութիւն մը է ազնիւ եղանակ մը (manière) բուսական են։ Սոր ուսուցուր նկարագրի յարմարութիւն մ'ալ, եւ երջանկութիւնը եթէ կայ գտած ես։

Առաքինի և իմաստուն կիները ա՛նչափ հաղուագիւտ չեն որչափ կը կարծուի։ Երբ ամուսնանալու ժամանակը հասած է, խոհեմութեանդ մի՛ վատնիր. փորձառու մարդոյդի խորհուրդ հարցուր, որովհետև անկողնի կիանք մը ստէպ կախարդ ունի։

Ասոնք կը վերջացնեմ սա ալ յիշեցնելով թէ եթէ տեսնուեցան հանմար ճաշակ մը չունիս, ուրիշներուն բաներն մի խաբուիր։ Կինոջ մարդ երջանիկ ըլլալ՝ առանց դրամի տարար տեղը գտած մնալու։ — Երբէք։ Օր մը ազնուական՝ մը կը մեռնէր առանց զաւակ թողելու։ Եղբայր մը ունէր միայն որ ամուսնութիւնը չէր նիրեր։ Բարեկամներն երբ ուզեցին համոզել զինքը որ ամուսնանայ ի շարունակութիւն ընտանեաց՝ կը պատասխանէր. «Աշխի լաւ՝ որ մեր ընտանի ը հանմնա մարդով մը վերջանայ, քան թէ չարունակուի ինձմով՝ որ ամուսնանալ թեամբ կրնամ ապրիլ։ Բ. Թ.

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԷՍ
ՌԱՖԱՅԷԼԻ ՎԵՐՋԻՆ ՎԱՅՐԿԵԱՆՆԵՐԸ

1520ի Աւագ Ուրբաթ օրը կը տեսնէր անհրաժեշտաղը այն փայլուն հանճարին ոգ քան ապրիներ ջարեռակ ճառագայթած էր աշխարհի, նամանաւանդ բովանդակ Իտալիոյ վերայ։ Ռափայէլ Սանտիք հոգին կ'աւանդէր։

...Իր լամնածաւալ ու չքեղ գործանոցին մէջ տիվանի մը վրայ տարածուած ինդափալ արուեստագէտը իր վերջին վայրկեաններուն կը հսկէր. կը նուաղէր նա տակաւ առ տակաւ, ոյժը երթալով կը պակէր երբեմնի զորեղ իր մարմնին։

Ցառնկայս հոգեվարին մահճակալին շուրջ անման նկարչին աշակերտները, խոր տխրութիւնով համակուած, կը խոկային լուռ ու մունջ։ Մէկը անոնցմէ ծնրադրած տիվանին մօտ կանգնուն կը բռնէր բարձիկը որուվրայ կը հանդչէր մահամերձին հիանալի գլուխը։... երկար ուժասպառութենէ մը վերջինս գիտակցութիւնը վարպետը, մանաւ մերձենալն գունատ իր համեստ դէմքը հանդարտ էր, կեանքը բոլոր իր խոշոր մուխկեկ աչերուն մէջ կեդրոնացած կը թուէր, իր չքնաղ արտաքինը պրոպորտն ակնկրկի կը թափանէին իր ջուրջ, այն հոգեկան արուեստագիտին մէջ ուր տանեցեցած էր իր կեանքին օգտաշատ գործունը և որուն տիրապետելու ոգեցիկ լուսութեան մէջ կը բաղձար անդ չընդանալ։ Օրհասականին նշերը կեդրոնացան յանկարծ աչքերուն մէջ դիզուած արուեստի հրաշալիներուն վրայ։ Կարգաւ դնենց ան չորս փառաւոր պատերուն արտանկարէն առկախ գտնուկերները, իրենց պատանդանները վրայ կանգնուն պլանն մարմարանայ քանդակները, յոյսի հրեղեն կանգնելու վրայ ոչ ոչ ոչ նեռուած հանգամանքի թանկագին առարկաները տրոյք, կարծես իր մրտքին մէջ պահանը նիրեռած ծիրանիր ոչ-չատակներ կարթնցնին։ պիտի ընուէր թէ մահամերձը, վերջին անգամ մը մարմնոյն պկնարկովը չայել ուզէր աչքերը ընտանի նիւթերը։

Փարթամ յարկարարին մէկ անկիւնը կը նշմարուէր նկար մը կիսատարտ երկնային պատկերանին գլուխ գործոյը, այն ուր կը ցոլանար վերջնոյ իր բնումեաւոր կեանքին Ալեկերպութիւնը Բրիսպոսի ներկայացնող այն վեհ ձեռագործը։ Դագաղ վագնիսնց նայուածքը Ռափայէլին. «մեռնիլ առանց աւարտել գլուխ գործս...ո՜հ Աստուած իմ քանի մը օր ևս...»։

Դժարին ճիգով մը կ'ելլէ նա, կը կը ցուռէ անտիկ աչակերտները և դողդոջուն քայլերով կը յառաջանար դէպի...Նկարն, կը դիտէ Ցիսուսը որուն հիանալի գեղը իր անզուգական վրձինով Ջանացած է նկարել։

Փրիսաս կը ճառագայթէր անդ պատուած սիրով ամբոր սեւեռած երկնի կապուտակ ամիածութեան վրայ. կիսա մասերը կ'ուզէն վերջին անգամ մը փարիլ. ձեռք կ'ուզէ ան Վերձինները և քանի մը նրբին գիծեր կաչելու պերճ նկարին. սակայն դեռ ազատն չատուլ, կը նեղուի իր բարեկամներուն դէմ հարեամար ու ժդրոյն։

Վերջինն ընկղմուած տիվանին վրայ Ռափայէլ երկնարաբեր Մարիամի մը պատուած սիրով ամբոր սեւեռած երկնի կապուտակ ամիածութեան վրայ. կիսա մասերը կ'ուզէն վերջին անգամ մը փարիլ. ձեռք կ'ուզէ ան Վերձինները և քանի մը նրբին գիծեր կաչելու պերճ նկարին. սակայն դեռ ազատն չատուլ, կը նեղուի իր բարեկամներուն դէմ հարեամար ու ժդրոյն։

Վերջինն ընկղմուած տիվանին վրայ Ռափայէլ երկնարաբեր Մարիամի մը պատուած սիրով ամբոր սեւեռած երկնի կապուտակ ամիածութեան վրայ. կիսա մասերը կ'ուզէն վերջին անգամ մը փարիլ. ձեռք կ'ուզէ ան Վերձինները և քանի մը նրբին գիծեր կաչելու պերճ նկարին. սակայն դեռ ազատն չատուլ, կը նեղուի իր բարեկամներուն դէմ հարեամար ու ժդրոյն։

Վերջինն ընկղմուած տիվանին վրայ Ռափայէլ երկնարաբեր Մարիամի մը պատուած սիրով ամբոր սեւեռած երկնի կապուտակ ամիածութեան վրայ. կիսա մասերը կ'ուզէն վերջին անգամ մը փարիլ. ձեռք կ'ուզէ ան Վերձինները և քանի մը նրբին գիծեր կաչելու պերճ նկարին. սակայն դեռ ազատն չատուլ, կը նեղուի իր բարեկամներուն դէմ հարեամար ու ժդրոյն։

Վերջինն ընկղմուած տիվանին վրայ Ռափայէլ երկնարաբեր Մարիամի մը պատուած սիրով ամբոր սեւեռած երկնի կապուտակ ամիածութեան վրայ. կիսա մասերը կ'ուզէն վերջին անգամ մը փարիլ. ձեռք կ'ուզէ ան Վերձինները և քանի մը նրբին գիծեր կաչելու պերճ նկարին. սակայն դեռ ազատն չատուլ, կը նեղուի իր բարեկամներուն դէմ հարեամար ու ժդրոյն։

Վերջինն ընկղմուած տիվանին վրայ Ռափայէլ երկնարաբեր Մարիամի մը պատուած սիրով ամբոր սեւեռած երկնի կապուտակ ամիածութեան վրայ. կիսա մասերը կ'ուզէն վերջին անգամ մը փարիլ. ձեռք կ'ուզէ ան Վերձինները և քանի մը նրբին գիծեր կաչելու պերճ նկարին. սակայն դեռ ազատն չատուլ, կը նեղուի իր բարեկամներուն դէմ հարեամար ու ժդրոյն։

Վերջինն ընկղմուած տիվանին վրայ Ռափայէլ երկնարաբեր Մարիամի մը պատուած սիրով ամբոր սեւեռած երկնի կապուտակ ամիածութեան վրայ. կիսա մասերը կ'ուզէն վերջին անգամ մը փարիլ. ձեռք կ'ուզէ ան Վերձինները և քանի մը նրբին գիծեր կաչելու պերճ նկարին. սակայն դեռ ազատն չատուլ, կը նեղուի իր բարեկամներուն դէմ հարեամար ու ժդրոյն։

Վերջինն ընկղմուած տիվանին վրայ Ռափայէլ երկնարաբեր Մարիամի մը պատուած սիրով ամբոր սեւեռած երկնի կապուտակ ամիածութեան վրայ. կիսա մասերը կ'ուզէն վերջին անգամ մը փարիլ. ձեռք կ'ուզէ ան Վերձինները և քանի մը նրբին գիծեր կաչելու պերճ նկարին. սակայն դեռ ազատն չատուլ, կը նեղուի իր բարեկամներուն դէմ հարեամար ու ժդրոյն։

Վերջինն ընկղմուած տիվանին վրայ Ռափայէլ երկնարաբեր Մարիամի մը պատուած սիրով ամբոր սեւեռած երկնի կապուտակ ամիածութեան վրայ. կիսա մասերը կ'ուզէն վերջին անգամ մը փարիլ. ձեռք կ'ուզէ ան Վերձինները և քանի մը նրբին գիծեր կաչելու պերճ նկարին. սակայն դեռ ազատն չատուլ, կը նեղուի իր բարեկամներուն դէմ հարեամար ու ժդրոյն։

Վերջինն ընկղմուած տիվանին վրայ Ռափայէլ երկնարաբեր Մարիամի մը պատուած սիրով ամբոր սեւեռած երկնի կապուտակ ամիածութեան վրայ. կիսա մասերը կ'ուզէն վերջին անգամ մը փարիլ. ձեռք կ'ուզէ ան Վերձինները և քանի մը նրբին գիծեր կաչելու պերճ նկարին. սակայն դեռ ազատն չատուլ, կը նեղուի իր բարեկամներուն դէմ հարեամար ու ժդրոյն։

Վերջինն ընկղմուած տիվանին վրայ Ռափայէլ երկնարաբեր Մարիամի մը պատուած սիրով ամբոր սեւեռած երկնի կապուտակ ամիածութեան վրայ. կիսա մասերը կ'ուզէն վերջին անգամ մը փարիլ. ձեռք կ'ուզէ ան Վերձինները և քանի մը նրբին գիծեր կաչելու պերճ նկարին. սակայն դեռ ազատն չատուլ, կը նեղուի իր բարեկամներուն դէմ հարեամար ու ժդրոյն։

Ժարանին վարիչ մարմինը հասցիթիարբիներ գտնել մասաղ սերունդի կրթութեան համար եղած իրաւունքը պահանջել, ազգին դրամի ձրի քաքկող ազատներէն, սակայն առանց ծրիկ հակուելու իրենցներէն։ Ցանցանքը ընդ հանուր Ամեմամ անունց վրայ չծանրանար, այլ ուսումնական նահանգ մարմինն ու տնտէն որք իրենց անարդիան պնդումներուն մասնաւորապէս թեան մասնաւոր խորհրդէն պիտակ ճանապարհ ես գնանուղ կամ հրաժարիլ այդ փարիզ բայց կենդանա պաշտօնէն, դեր արդիւնաւորելու ձեռնհասութիւնը չունէին։

Զարմանալի բան որ յաջորդող ժողովներու կամ հոգաբարձութիւններու ճաշանամարութեան Պիտցին բնա ոչ է տեղեկագիր չէ մատուցուէր Ազգի վարչութեան կնոջ ժողովուրդին, գանգատներ մը տալու համար վարժարանն նոմնա լաւ է այն կրթական յարկին վրայ ոչ մասաղչուկ որոնցը ինչ դնամոիարակութիւն, բնա ոչ է տեղեկութիւն չունի։

Այն օրէնի վերերը յայտարարեցան Տիրապէտքերի ձեռնցիկ, մասանէլ դրոցական, ծրնդրերը՝ ազգու կերպով չեշտուելով «գիծնական» կրթութեան անհրաժեշտ պէտքին վրայ, թէ Տիրապէտքերի համար դժուարամասնան սակայն սիրոյ երոյի մը անհամարեր հեռաբերութեամբ՝ ակնակատոյց կ'ըլլայ պատէրնք թէ վերջապէս գիտութեան անբաւ հրաչալիներն անմամ պիտի չմնար մեր նոր ներքնոյը։ Սակայն այսօր կրնանք հաստատ նկատել այն ժամանակը ուր կարելի վներ տարափոխել Տիրապէտքիի Վարժարաններու մասին յուսի բայց իրական մեծութիւնները և հանդուգնները, պատասխանը ժխտական չէ մասամբ մը որովհետև հաղարարութիւնը ոչ Տիրապէտքիս կը ջանան ամէն յաջողութեան ձեռք բերել նիւթապէս և բարոյապէս բարձրացնելու դիպոցը. կիսիոնութիւնն կը մոգթենք։

Նոյէ, ա՛խ նոյ մեր կերը ինչ ուսմամ սա ողերը ամենաձանօթ պիտի չլսուին մեր ման մը յանդիմանութեան ծայրագ յարանդանողականներէն այո՝ կ'ընդունիմ, կը հաստատ թէ հնութիւններ կան որոնց հանդիսական են ուերք ամենց բանիք չունին, սակայն այդ պարտանքը ամէն դիրքոյական հին դրութիւններու ջնջելու ոչ խոհեմութիւն է, ոչ ալ արդարանական։

Ինչ կը նշանակէ նոր մենք նահանգական արդի մը տնձէն բնաւ անկէ չենք ուզեր բաժնուիլ սա մասկ պատանեմով Ինչ մեր պարերուն ժառանգութիւն է։ երբ մեր ձեռքը ամէնն օր նոր դրութիւնամբ արդեներ կը հնարուին ծնրագոյն պահանջներուն և հանգամանք։—Պարագայ մը ներքնչեցի ինձ այս խորհրդածութիւններս հրապարակապարգելու. որովհետև Տիրապէտքիս իրենց համար չան կանուխ կը կարծէ գիտութիւն ոչ ոչ։

Ուրախութիւն կէս մը կը մնայ յայտնել թէ վարժարանը յանձնուածէ նորակարգ, գոյծն Հոգաբարձութեան մը՝ որոնք իրենց արդիւնաւոր ջանքերով վարժարանը անօրէնի մը բարձրաւ հանգրութեան տակ դնած են, որով 20րդ դարու գիտութեան անբաւ ու չինիչ հրաչալիներով մեր նոր ներքնը դը բարուքանելու կը ծանայէ։

ԴԻՍԱԿ ԲԱԳԴԱՍԱՐԵԱՆ

ՄԵՐ ԴՈՐԾԱԿԱՑԵՐԸ

Պալըքէսիր.— Տ. Գեւոնդ քհ. Կամսարական։

Պանորբմա.— Յովհաննէս էֆ. Մաքայեան։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ
ԿՐԹԱԿԱՆԸ

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐ, 1 Մայիս

Երկար, բարակ դիտողութիւններ՝ քննադատութիւններ հրատարակուեցան ու կը հրատարակուին դեռ ալ կամ մի վրայ թէ «գաւառային կրթական խնդիրը անլոյծ, երեսնիվրայ մնացած է»։ Այս մասին ցանկալի ղարեր մեր ազգ բերեն պրոսական ծրագիրները Տիարապէքիրի պէս կարեւոր կենդրոնները կրթական գործի ամրութեան վրայ։

Արդարեւ շատ ցանկալի է որ Տիարապէքիրի պէս կեդրոնի մը մէջ, ուր հոգաարին այնքան փայլուն, հարքան կարեւոր դիրք մը գրաւած է Արկարարաս ոլորներէ ի վեր կրթութեան կենտրոնի խնդիրն այս ասպեան երեսի վրայ՝ կը թողու։ Թէեւ Տիարպէքիրի սնդեանին չունեցաք անմասաց դրամը հայ գրականութեան գործին մէջ, բայց վաղ ամի յանձնարարութեան որ ապահեցաց չաւերը։ Կրթականի այժմէութիւնն խնդրին գանանանացութեան պատճառ չկրնար համարուիլ նիւթապանի անկարութիւնը այլ նպակին գործող մարմիններուն ազնիւութիւնը որք անտեղեակ իրենց պաշտօնին գիտակցութեան դասալիք ըրած էին գայրոյը, ուղղիչը ու ազգին պատիւը իրենց ելիսա կանոններուն տակ։

Հիմա իրար անցեր են բակին։ Ժամ զրոյ խորհուրդին հրաւիրագիր կը ղրկէ ու կ'ըսէ. «Նկատելով որ անցեալ ազգային երկսեռ վարժարանաց հաշիւ մինչև հիմա եղած ծախքերը (երբոյ տարեկան գումարն է ըստ հաշուեցոյցի ոսկի գրամ 38,880 ղրշ.) չեն համապատասխաներ տուած արդիւնքին ու ժամանակս պահանջմանց, նկատելով որ մեր աչքի ներկայ վիճակը չիմայ ներել մինչև անգամ վերադիչեալ գումարը ծախսելու, առանձնայ չրջանին ու պատեկի անանկութեան պատճառաւ հարկ է որ բարձրագոյն ամենակատով քանի մը պաշտօնեաներուն նուազումը անհրաժեշտ նկատուի։

Մինչ լաւագոյն չէ՞ կարմեր Ռէսմիս Խորհուրդ մը ալ քննելու և նկատի առնելու ելքն ու մուտքը ազգն վարժարանին՝ որ մեծ գնրկ մը պիտի սատնար, պահելու համար կարող ու մասնագէտ ուսուցիչներ, նաև մուտքին հետ կցել կալուածներու առատ հանմինդներն մաս մը։ Թող ծիտի վարժարանին վարիչ մարմինը հասցիթիարբիներ գտնել մասաղ սերունդի կրթութեան համար եղած իրաւունքներ պահանջել, ազգին դրամի ձրի քաքկող ազատներէն, սակայն առանց ծրիկ հակուելու իրենցներէն։ Ցանցանքը ընդ հանուր Ամեմամ անունց վրայ չծանրանար, այլ ուսումնական նահանգ մարմինն ու տնտէն որք իրենց անարդիան պնդումներուն պաշտօնավարութեան մասնաւոր խորհրդէն պիտակ ճանապարհ ես գնանուղ կամ հրաժարիլ այդ փարիզ բայց կենդանա պաշտօնէն, դեր արդիւնաւորելու ձեռնհասութիւնը չունէին։

Զարմանալի բան որ յաջորդող ժողովներու կամ հոգաբարձութիւններու ճաշանամարութեան Պիտցին բնա ոչ է տեղեկագիր չէ մատուցուէր Ազգի վարչութեան կնոջ ժողովուրդին, գանգատներ մը տալու համար վարժարանն նոմնա լաւ է այն կրթական յարկին վրայ՝ ոչ մասաղչուկ որոնցը ինչ դնամոիարակութիւն, բնա ոչ է տեղեկութիւն չունի։

Այն օրէնի վերերը յայտարարեցան Տիարպէքիրի ձեռնցիկ, մասանէլ դրոցական, ծրնդրերը՝ ազգու կերպով չեշտուելով «գիծնական» կրթութեան անհրաժեշտ պէտքին վրայ, թէ Տիարպէքիրի համար դժուարամասնան սակայն սիրոյ երոյի մը անհամարեր հեռաբերութեամբ՝ ակնակատոյց կ'ըլլայ պատէրնք թէ վերջապէս գիտութեան անբաւ հրաչալիներն անմամ պիտի չմնար մեր նոր ներքնը։ Սակայն այսօր կրնանք հաստատ նկատել այն ժամանակը ուր կարելի վներ տարափոխել Տիարպէքիրի Վարժարաններու մասին յուսի բայց իրական մեծութիւնները և հանդուգնները, պատասխանը ժխտական չէ մասամբ մը որովհետև հաղարարութիւնը ոչ Տիարպէքիրս կը ջանան ամէն յաջողութեան ձեռք բերել նիւթապէս և բարոյապէս բարձրացնելու դիպոցը. կիսիոնութիւնն կը մոգթենք։

Նոյէ, ա՛խ նոյ մեր կերը ինչ ուսմամ սա ողերը ամենաձանօթ պիտի չլսուին մեր ման մը յանդիմանութեան ծայրագ յարանդանողականներէն այո՝ կ'ընդունիմ, կը հաստատ թէ հնութիւններ կան որոնց հանդիսական են ուերք ամենց բանիք չունի, սակայն այդ պարտանքը ամէն դրոյական հին դրութիւններու ջնջելու ոչ խոհեմութիւն է, ոչ ալ արդարանական։

Ինչ կը նշանակէ նոր մենք նահանգական արդի մը տնձէն բնաւ անկէ չենք ուզեր բաժնուիլ սա մասկ պատանեմով Ինչ մեր պարերուն ժառանգութիւն է։ երբ մեր ձեռքը ամէնն օր նոր դրութիւնամբ արդեներ կը հնարուին ծնրագոյն պահանջներուն և հանդանդ։—Պարագայ մը ներքնչեցի ինձ այս խորհրդածութիւններս հրապարակապարգելու. որովհետև Տիարպէքիրս իրենց համար չան կանուխ կը կարծէ գիտութիւն ոչ ոչ։

Ուրախութիւն կէս մը կը մնայ յայտնել թէ վարժարանը յանձնուածէ նորակարգ, գոյծն Հոգաբարձութեան մը՝ որոնք իրենց արդիւնաւոր ջանքերով վարժարանը անօրէնի մը բարձրաւ հանգրութեան տակ դնած են, որով 20րդ դարու գիտութեան անբաւ ու չինիչ հրաչալիներով մեր նոր ներքնը դը բարուքանելու կը ծանայէ։

ԴԻՍԱԿ ԲԱԳԴԱՍԱՐԵԱՆ

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԳՐՈՂ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

Մամիկիս մամուն ժամանակ ոչ ոք կը խորհէր հաղորդակցութիւնները դիւրացնելու միջոցներուն վրայ։ Ինչու համար — որովհետեւ մարդն երկար տարիներ առաջ կ'ապրէր և «ժամանակ ունէր» այդ ասոնց մինդեռ հիմայ կեանքը բաւական կարճցած է չնորհիւ... քաղաքակրթութեան։

Գեղջկական կեանքն է որ մարդս առաջ ու կայսրա կը պահէ. քաղաքացիները իր ամենօրեայ մասնասութեամբ, շնչելով կը տկարանան։ Դիտելէ՝ բժշկական բրոշիւրները. օր ըստ օրէ հիւանդութեանց տեսակները կ'աւելնան, բայց ուր — միշտ քաղաքներուն մէջ։ Գեղացիներուն խօսքը երբեք չի կայ։

Այս է կեանքը, բաղդատմամբ իր տեսի տուած պայքարին — չատ կարճ կը նկատուի որով ամէն բան արագութեամբ (և դիւրութեամբ) լուսալոյս միջոցներուն վրայ մարդս սիրեցալ է միշտ խորհելու։ Շոգենաւը, շոգեկառքը։ հեռագիրը եւն. ալրիշ նորատակի չեն ծառայեր եթէ ոչ «արագութիւն և դիւրութիւն» ձեւը ծրելու։

Շոգիէն ասելի եկեղեցականութիւնն է որ զգալի յառաջդիմութիւն մը բերաւ «արագութեան նպատակակէտին» մէջ։ Հեռագրագիրը։ որը վրայ պիտի խօսիմ յատկապէս։ երկրի անդամ ամենէն սքանչելին է։

Երեքշաբաթն հեռագիրը երկու ձեւերու տակ ընդունուցած է աշխարհս չորս կողմը որոնք իրենց հաղորդութեան անունները կը կրեն. մին «Մորս» իսկ միւսը «Հիւզ» երկուքն ալ Ամերիկացի գիւտագիրներ են։

Նախ «Մորս» հեռագիրը հնարուած է (1843ին) Ամերիկա — չատ պարզ և դիւրածեալ։ կէսկը և գիծերը կը ապէ թողելին վրայ որոնց զանազան դադարութիւններ «գծերու» (ոչ թղթապատիճանին) ինքն անդեսվ է։ «Հեռագրի կը վերածէ։

«Հիւզ»ի հեռագիրը աւելի արագութիւն ունի. ապիկայ քեզանկին գիրերը ուղղակի մուզիին վրայ կը ապէ որով հեռագրողը անմիջապէս կը կարդացուի։

Այս անգամ հրաշալի գիւտ մը տեղի ունեցաւ է եկեղեցական հեռագրին մէջ։ գիւտ մը որոնց կ'աշխատէին արդէն չատ տարիներէ ի վեր։

Բարիզի գիւղական Ակադեմիայ 9 սեպտեմբեր (1901) նիստին մէջ Պ. Լիբէման, Բրեսելի քաղաքէն ժողովինդ ներկայացուց Պ. Ռիբէյրի հնարած եկեղեցական հեռագրագրը որ մեր դարուն մէկ գործքը։ որ հեռագրագրը ուղղակի կը «գրէ»։

Ենթադրենք որ այդ գործիքին հատ մը Պալիզ կայ և ուրիշ մին ալ Նիկոմեդիոյ մէջ կը գտնուի և տատնք Բարու հետ հաղորդակցութեան մէջ են պղինձէ (և կամ երկաթէ) բարակ թելերով (և կամ երկաթէ) բարակ թելերով որոնք մէջէն եկեղեցական զօրութիւնը կը քալէ։ Սրէ՛ կը Պոլսոյ գործիքին գրիչը սկսինք շարժել — ազ և է գիրերը գրելով և կամ նկար մը գծելով— Նիկոմեդիոյ գործիքին գրիչը ալ կը սկսի մի և նոյն կերպով շարժիլ և վրայ առաջը գտնուած թղթին վրայ կը գրէ ու կը գծէ այն գիրերը և կամ նկարը ոչ Պոլսոյ գործիքին գրիչը կը գործադրէ և անիկա որչափ որ ալ չատ ըլլայ։ Աչս այս է նոր «գրող» հեռագրիչը։ Պ. Ռիբէյրի գաղափարը կը յայտնէ որ իր հնարած գործիքը մինչև 256 քիլոմէթր հեռաւորութեամբ կրնայ գործել։ Դարձեալ այդ գործիքին չենք բացատրութիւններուն, գիտական մանրամասն նկարագրութեանց մէջ մանելը դժուարին է հոս և աշխէն առանց պատկերներ կարելի չէ ըմբռնել ասլ անոնք։ Այսու հանդերձ պարզ բացատրութիւններ կրնան չատեկան ըլալ։ Անհասկնալի համառօտեամ։

Գործադրիչները լաւ գիտեն «բաքիթօկրաֆ» ըսուած գործիքը որ չատ պարզ է։ Աթիկայ կը բարկանայ 4 կարը հաւասար երկայնութեամբ սովորական բանակներէ։ պոնը, իրենց ծայրերէն իրարու հետ մնացած ըլլալով և «չարժուն անկիւններով ԲՀԼՀ մը» կը կազմեն։ Այդ «բաքլաւա»ին մէկ անկիւնը գծագրութեան սեղանակի մը վրայ չարժուն գիրքի մէջ կը հաստատի ամրացնելու որ կարելի ըլլայ ամբողջ բակլաւան ամ ու հատ գարձնել ժամացոյցի մը սլաքին պէս։ Բակլաւային չորրորդ անկիւնն ալ մանիտ մը կը դրուի (և կամ գրիչ մը) գծագրելու համար։ Պ. Ռիբէյրի հնարած գործիքը այդ «բանթօկրաֆ»ն է բայց աւելի «լծակներ» կը պարունակէ որոնք մատիսին ամենաչնչին շարժումներն իսկ կրնան արձանագրել։ Այդ տեսակ երկու յար և նման բանթօկրաֆներ, իրարմէ բաւական հեռաւորութեամբ (մինչ 256 քիլոմէթր), հաղորդակցութեան մէջ կը դրուին կրկնակի բարակ թելով մը որու մէջէն եկեղեցականութիւնը կը քալէ։ Այդ գործիքներուն մնացած է «Տէպրէշ-Տուսսնվալ»ի «իսլամէթրօ» մը. վերջապէս ընդանիք աշխարհի կեցցով կարգադրուած է որ եկեղեցի բանթօկրաֆին գրիչը չարժելով գոր օրինակ Ֆ գիրը գրես, մի և նոյն փամանակի մէջ միւս բանթօկրաֆն ալ չարժելով այդ գիրը կը գրէ։ Ես։

* * *

Ցաւանք թէ Գասը-գիւղէն երիտասարդ մի Բերայէն աղջիկ մը ամուսնութեան կը խնդրէ նոր «գրող» հեռագրին միջոցաւ։ Իրեն հետ բանակցութեան կը մտնեն գրելով.

— «Արդեւոք պարոնը դրախտայ կ'ուզէ»

— «Հապա, ինչու չէ՞. 2000 ոսկի» կը պատասխանէ գրութեամբ

—«Ասոնք է՞ն։ — կենակդ քիրէ» կ'ըսեն իրեն։

(Սա «կոտրդ» հեռագիրը դ ինչ դիւրութիւններ կ'ընդունէ։)

ՊԱՆԻՐՈՍ

ՍԻՅՍԻՅՍ.Ի

ԱՎԼՕԲԱ.ԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ ԱՐԱՍԿԵՆՏ ԲԿԱՆԱՎՈՒԹԻՆ ԹԻՒՆՃԱՌԻՑ։— Սանֆրիդա հիւրընկալիկ ռեվոլ սահմանի միջոցաւ Մ. Բօգվէլսին Պուֆալա շեհերնէն կէնկերատ արմին քիչչաղը իբրա օրչնան «Բանանարիզ»ի սերկիմնտ Հազրը պուլուսարդ։ Սէնանճ ադարանան Մ. Լաչ իւլ պերարէզ Ավլօբա վէ Ամերիգա մնանաէգարի թիճարիւէսնէ տայիր էրբաճ էյլէսիբ էրի չիսանեքերատնէ նարիգար՝ էգեր ռնդ հարատանի խայլճա իրլալ իմ ճէքատ սիրէ։

Ավլօբայ մամիպուսնէնգան օգուտուղնա կէօրէ «միրալայ Մ. Բօգվէլսա իլէ Սէնանիէր Մ. Լաչ Ավլօբալալարը՝ ճէնուալի վէ Շիմալի Ամերիգասա արագի զալի իսէ մէրէլի իչին, էյ հարիանի Ամերիգա իլէ ագաբ իմիթիգագ վէ իմիթիասա տասէթի էյլէմիլեր խիւլասարնասա սէմիլ քի։

«Պէդ՝ ճէնուալի վէ Շիմալի Ամերիգա էյնաքնի՝ պունասան պէօյէ էսկի սիսնեանան հիշ պիր գաւմնա ուէնի սիսնեասա արագի իմիմաք իմիէլերինէ մուսասաբ իմիմեմէյիլ։ Ավլօբալալարը Ամերիգա գրիսանասա մաւիք օրոդլարը՝ էէրերի քէմակեան մահանգագա իմիմէլերնէ մանի օլմագ ֆիբրինգէ սէյիլ իսէ բպէք։ պասէմա պիր գարդ թօրագա ադմագա իմքեան պարամանագլար ալար։

Ավլօբալալարը պիր թագըմ պէհանէլէր իւէ Ամերիգանան եանի քիւրէյի արգէն նարինդան էյանի սաքինէսի արարարնա կիրաս, միւսթէմիլքեամի իհասարնա մէյասան վերմեկէճէյլալ։ Պանէնգա պէրագէր, սէօյլեսիսմ պու գարտան՝ ուսմանի վէ դամի օլարընասան, կէրէք բարաբնը՝ վէերէրէք սամուն ալմագ, կէրէք տուվէնը սայիրէ իւէ մագ-ազագ վասալ իչին ի կէօրմէք հէր մի գարագ պիր։

Տէմէք իսթէրսմ քի, Ամերիգանան էն քիչիք էն էյնմիմէյնմագ պիր ադասը՝ Ավլօբալալարա նէ՝ մէվգիճը պարի՝ վէ նէ՝տ քէօմիր սէրօար ալարագ սրը։

Ամերիգա հիւրընկալնա դարար վէրմիշ սիր։»

Սէնանէօր Մ. Լաչ տասիր, իբի պարը մուհիթ արատնասա միւհնարը Ամերիգալարա այնա օլմագ ֆարբ իրէ պիր գանէր հասիր ու քիչչաղը Ինէթասալէրի պուլասարդրը գիկէրեան, մուալէնէմ թալէսարէ սէմիլ քի, «քիչչան իսկէնէք օլան իբի պահրը մուհիթ գանարլրնն գէմիրով հաղդը եանլրնդ պիդ Ամերիգալարը եէտիրնագ պուլընմասրը արդա իմիմքալիլ քի, պիրինէն Ամերիգա զրիսարնասա պուլընան հիւրընկալարէ մէնանիի պուսնդամանի էմէյնագ մասիրէր սիր։

Նիդարակուա գանալը եալընդ պիր ամէրիգան գանալը օլաճագ սրը։

Էրպաբ իրինանա խաթի սէյիլ սիր քի, նիդարակուա գանալընն պիմարիգրդրը մուհաֆազա իմիմք, անճագ պիպիմ, եանի Ամերիգալարան քարը սրը՝ պինանէն ալէյ՝ գանալանալարա մինանասրը գաղմալը սրը վէ գալագագ սրը։»

Եկնէ՝ Ավլօբա գաղէթալարնասա կէօրէ՝ Զին հիւրընկալիկէ նագարէնգ բէյիսը հիւրընկալ Մ. Մագ Դինլէ՝ Սանֆրանցիսգօյան Գիւֆագասաքի Բանամէրիգ սէրկիսի միւսիրնէ պիր թէլէկրաֆնամէ քէշիսէ իմիմ վէ պունասա, պիրինէն տունանա կիրանէ էֆքեար վէ հրսուլյարը սուլէրէրվէրասա։

Մուսամրէյէնին սիրբիրի գիւէ իսթիգալը լաղըմ կէլտիրմի իստիա իսթիրալար իսէ։ հալտա քի էմէլէրինին արքի իրնա իսթիրան։ Սիր Ալֆրէտ Միլնէ՝ նէր՝ Ինկիլիզ թօրագնասա այագ պասընճա պիմիրնէ Ինկիլիզլեր ու քիչչաղը Ինէթասալէրինէ պուլունանը քէմալը իմիթրամ վէ սէգանէ՝ գէ իլէ իսթիգալ պալ իմիմ։ Ինկիլիզլերէ՝ պիր գալի ինանմամիշ թէլէֆ իլի նէֆէրտէ մէնրուն օլմուշ սուրը։

«Միտալպուրկ Մորնինգ Լիտար» գաղէթասընա չէքիլէն թէլէկրաֆնամէ Հինթօն նամ Ինկիլիզ թահրը գուամանասարնպա պուլունան Պոէր միֆրիզէսինինկանվէն հիվարընասա պիր թրէնի եօլնասան չըդարմըշ օլասուդու պիպիրիլիսը։

Տիկէր թարաֆնան Լօրտ Բէյնէրին իշարաթնա նագարէն, մասիսն Զինատ պէօյիւք պիր Պօէր ֆրգասը՝ վէնթէրտօրը վէ Բօչէսթրօմ արաբնասա Ինկիլիզլեր իւդէրինէ հիճում իթմիշ իսէ տէ, պիր գաչ սաաթ միւսատմէ սանրա, ֆիրարա մէճարը օլմուշ սուր։

Գար միւթիմիքեաթնասա կէրիլա մուհարէպէսի էյան ալվամ իթմէք սէ սիր։

Դարթօվա չէնրնասէ չիմտիսէ գաստար վէպասան վէֆաթ իսէնէլէր՝ 292 քիչի օլուպ, պունդար մէյանընասան 52 Ավլոբալը իսին։

ԶԻՆ ՄԷՍԷԼԷՍԻ.— Ամանիա սասքիրինին Զինատէն չէքիլմէսի՝ էր քէսի տիւչարը թէճաճիւպ իթմիշ սիր։

Շիմտիյէ գատար Ամման սասքիրինին անճագ գրամէն թասիլէսնէք պէքլէնմէքտէ իսի։ Անէպա Բէքին չէրինի թէրք իսէն 2,000 Ամման սասքիրի Շանթանակ էյլսէթինտէ վագը Քիւաու Զէնուա միմէ լէճ ֆիսէն մի հարէքէթ իսթիյորլար։

Բէքինանին ամանս լաֆանա քէչիսէ իսիլէն պէր։ Թէլէկրաֆնամէ՝ Ամման սասքիրինին ինֆիգագընասան ոգայը Խրիսթիանդարը թէէսսիֆ վէ շիքայէթէ իթմիքլերինի պէկան իսիյորլար։ Ֆիլիպաղ Բաշ-Թինկ. Ֆու ճիվարընասա իւշ այ զարթնասա 40ը միւթէճանսիզ դեերի Խրիսթիան դարձ իսիլմիշ սիր։

ԳՈՒԱԼԻՈՉԱ ՎԻԼՀԷԼՄԻՆ ԱԼՄԱՆԵՍՏԱ.— Էգիպտոսի մայիսին 26ընասա Պերլինին «Թայմզ» գաղէթասընա չէքիլէն պէր թէլէկրաֆնամէ մէսնընա նագարէն, Ֆիլիպէնք գրալիչարը իլի զէվճի բրէնս Ալպէր Բոթրուսասա վասլ օլաուգլարը զէման, Ալմանիա էմբերաթօրիչարը իւէ պիրլիքսէ, Պէրլին մանհաֆըզ ֆրգասընին իւր պահարա մախասնա դէնի կէյիրմիսի հաղդրպուռնուճագ սրը։ Պատէնտ գրարիչա Վիլհէլմին իւէ զէվճի Շրվէրէնէ մէս թէվէճիսէն հնարէքթի իսէճէքլէր սիր։

ԲԱՆԱՄԷՐԻԿԱՆԻՆ ՎԷ ՄԷՔՍԻԿՈ ԳՕՆԴՐԷՍԻ.— Մէքսիքօ Բանարէգրագ նէրգմ գոնդրան բարագ պիր ամվաֆագընասա նախ։ օլմամագաբ սրը։ Ամէրիգայի Ճէնուպիսէ ճիշմդէրի յէվէր վէ պալասուս Շիլի՝ ֆէքէբ Մէքսիքա վէ կերէք ճէնանիրը Միւթէֆիգա թարաֆնասան իարագ իսիլէն հիսարէթը հիմայէթ քանագանի ալէք սամիմի պուլմանօրլար։

ԸՍԲԱՆԵԱՍՏԱ ԳԱԳԱԼԱՆԻՍԹ ԳՈՆԿԷՍԻ.— Դարթալսինսիքէրը կանի Ընբանիասան գրամէնագրէմագ իսիլէն Գարթալսինսիքը Թրրրագ ճէնթիսասէ գիր գէնիկէ ագագ կասագ միւգանքրամա թէչէպիս իմիմչէր սիր Դարթալսինսանան հէր պիր ճիէթնասա կէմիլ օլան 390 գարար մարճիսասալար կէվմը իմիմասա հարդը պուլբ նընդրալագ փաի։

ԳԻԱԼԻՈՉԱ ԲԱՆԱՎԱԼՈ ՖԻԼԱՆՍԱՔՍ.— Մասակագագր ամանրն սարդդ դրալիչարը Փնանվալ՝ Թրանսվալանա թիդգամանիսանդան ճէնէրալ Շանգի վարորթիւ Մարթիրնասա թասագ, պարգ սէնու սրքաքինի թէսանավ իմիմէք վագարի Բարիզի կիսէճէք սիր։

ԹԷՂԱԼԻԴԱԹԸ ՐԷՍԱՒԻՅԷ

Իրան պէօվլէթի թարաֆնասան Բում Բաթիրգ վէքիլի Խրիսթոֆոս էֆէ իմա գրբնան իքնէճիրիթպէսէն Շիր պ Խաբչիա նիչանընան մուսամպէյէ թարաֆնասան գասագ վէ լէսելիճագ թասիլդի խուսուսարնա պիլիսթիյան իրասէի Սէնիյէի հարէքէթի Շէնինչանի էրգան պուլբրմը սրը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ագ-Շէհիրի եկեղեցւոյն օծման առթիւ, կը լսենք թէ՝ Պիլէճիկէն, Գաղատիայէն և ուրիշ շրջակայ վիճակներէն բաւական ժողովուրդ երթալու տրամադրուած են, որոնց համար ոչ միայն յատկապէս հրաւիրուած են, Զմիւռնիոյ Առաջնորդ՝ Տ. Մելքիսեդեկ սրբազան Արքեպիսկոպոսը և Գեր. Տ. Յակոբ-Աշոտ Փափազեան Եպիսկոպոսը և քահանայք, այլ և Պիլէճիկի Առաջնորդ՝ Գեր. Տ. Մոլսէս Եպիսկոպոս Կէօմիւրճքեանը։

Ագ-Շէհիրի եկեղեցին թէեւ օծեալ չէ, բայց իր հին տեսակը Ս. Աստուածածին կը կոչուի։ 40 տարիներէ աւելի է՝ որ այդ եկեղեցւոյն մէջ օծեալ վէմ-քարով մը ժամերգութիւններ կը կատարուէին։ Ս. Պատարագ կը մատուցուէին։

Ագ-Շէհիրի հնութիւն, Գաղատիոյ վիճակ էր։ Այժմ Յունական թեմերու վերանալուն իրաւասութեանը ենթակուած է։

Ագ Շէհիրցիք այս Ս. Աստուածածնի եկեղեցիին դատ, ունին նաև հիւսուրց գեանատեր մատուռ մը, որ Ս. Պօղոս Առաքելոյն այդ-կողմերը քարոզած ծրէքին մնացած է կ'ըսէ, տեղական աւանդութիւնը։

Ագ-Շէհիրց ունի երբեմն վարժարանը, որը կը կնամուին ընդ պաշտպանութեամբ Զմիւռնիոյ առաջնակարգ վանական՝ Ագն. Արապեան Կարապետ Եպիսկոպոսի։

—Կը լսենք թէ Կէսկի-Փաշայի Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյ նորընտիր առաջնորդ Թագ. Խորէնդոյ նախանդամ Էքսէրտեան Պօղոս էֆ. որ ասեղակարութեան համար փորձ և կարող անձ մը ըլլալուն համար՝ մանաւանդ պէս ընտրուած էր, իր հրաժարագիրն յղած է ի Պարբերաբարան՝ անձնական զբաղմանց չատութիւնը պատճառանելով։

—Պալաբանի գերեզմանատան որմնաշինութեան դրդիր՝ կամնարպէս ճուրդի դրուելով, «Ինքնիթիր» աղուսաբ Ե իրաքանչիւր կանգունին համար՝ իրր չինողէք — 104 փարա սակարկուած է։

Սոյն որմնաշինութեան համար 3 տարազի և Խաչագի որմնադիր գործարուելու թոնուած են գործին, որ եռանդամբ ինչխատին օրն ի բուն։ Կը հաւատաք, առաւօտուն կանուխ, գրեթէ արշալուսի ծագման (գիշերային) ժամը ութը անցած, Գնկոնի գործ։ Ցերեկի ճաշի տանեն, հապա քիչ մը ժամանակ կը կրանցնեն, և երեկոյեան ինանի մինչև 12 1/2 կ'աշխատին չորաչաղ Գիներները Պալաբանի մէջ։ Ցաւալի չատ անգամ։ Այսու հանդերձ պէտք է գիտնալ որ հակառակութիւնը կարեւոր է, քանի որ խիստ ամուր տրուած է և քանի որ ինքնէ թէ չատ արագ կը չնեան։ Ասոնք

թեանց դիմումներ բրեր, ու յոսի չբրջանները կատարած է։ Բայց ի զո՞ւր ամենեն ալ «ոչ-ընդունելի» պատասխանն ստացած է։

Հուսկ ապրելն կը դնեն Պոլսոյ Երուսազէմատան Սվաղլի խոնարհը, եւ յետոյ պայմանագրութեամբ մը վր փոխանցուի տունը՝ յիշեալ խոնարարին Վրայ Մերուկը տալն ամրան գարդ մը տալիքներ ունի եղեր։ Այսպէս ալ վճարուած են խոնարարին կողմանէ։ Կը հաւատան թէ ամենքը եղեր են, որ պայմանագրեալ 150 զրՁ օսմանական դուրս, 30 զրուշի յաւելուածական նպաստ մըն ալ կ՚ընեն եղեր խոնարարի։

Մինչ այս և մինչ նոյն խոնարարը կը մնանի կայց բան դայմանագրութեան, գործը չը մնուր. և տակը վարձքը՝ ամսէ ամիս պիտի վճարուի յիշեալ ծերուկին, եթէ վատառութիւն ենարչնուի տանը վարձակալին, որ պատրաստ է միշտ տալու, եթէ ժառանգորդաց կողմանէ իրեն զեկուցուի որ և իցէ կերպով։

Ահա՛ իրողութիւնը իր պարզ վիճակին մէջ։

ՎԱՂՈՒԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1901 — 1318 1901
Տշ. Լտ.

Օր	Մայիս	Մթբ. 14	Յունիս 1
19	Շբ. ա. Խթ. օր Յին, Ծրն։ աւագ. աշ. «Երգեսցուք» Հրց. զկ. Զ. «Որ յաւեղաւ»։ Ճշ. զկ. «Իշխանութիւնք»։ Հր. գշ. «Աւաքեցէք Աղաւն.» 2 Պատկ. յատեան կնոջ խաղաղութեամբ — Լա. Յունիս։		
Մգ. Արեւ. 9.17 Կէսօրայ 4.37			Կէսօր 4.29

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.—1890 մայիս 19. Մկրտիչ աղա Սանասարեանց հիմնադիր Սանասարեան վարժարանին, կը վախճանի Բարիզի մէջ։ Ծնած էր 1818 ապրիլ 10ին։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՄԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Արմաշու Դպրեվանաց

Դպրեվանաց վարչութիւնը կը փութայ ծանուցանել բարեպաշտ ուխտաւորաց թէ յառաջիկայ Հոգեգալստեան տօնին (մայիս 20) Դպրեվանքի շրջանաւարտ դասընտրն ամրիկաւոր վարդապետական ձեռնադրութիւնը տեղի պիտի ունենայ։

Երեսուներկուքեանց դիւրութեան համար պէտք եղած միջոցները ձեռք առնուած են։ Անցագրի հարցերկայ, կարիւորը է միայն Օսմանիէ կամ Համիտիէ թէղերէ ունենալ ի ձեռին, կայարաններու մէջ ցոյց տալու համար։

Նիկոմիդիայէ Արմաշ ճանապարհին ապահովութիւնն ալ կատարեալ է, տեղական իշխանութեան աջակցիւ, և վանքին կողմէ յատուկ պահնորդներ կարգուած են՝ ըստ տիրութեան ուխտաւորաց ընկերակցելու համար։

Նիկոմիդիոյ մէջ գտնուող վանքին գործակատարները պիտի ջանան ուխտաւորաց պէտքը եղած դիւրութիւնները ընծայել։ (Նիշ.)

ՏԱԼԽԻԼԻՅԷ

ԳԱՍԹԷՄՈՒՆԻ վիլայէթի տախիլնակ պաղը նահիյէլերին քէսպի էհէմիյէթ իթիբարերի վէ գաղալարան ուղագ պուլունուզարընան մուամէլաթաա սուուպէթ չէքիլմէքտէ օլուուզու. ծիէթաէն օ կիպի նահիյէլերին գաղալա թանվիլի վիլայէթի միւշարիւէյնայա իշար օլունմըշ սրը։

ՐՈՒՄԱՆԻԱ. հիւքիւմէթի թարաֆընան. Մանսաթը գօնսօլոսլըզընաՁ Մ. Ալէքսանդր նամընտա պիր զաթն թային՝ ալրարընը բէֆարէթխանէ պա թադրիր Պապ Ալիէ արդ իթմիշ սիր։

ՄԱԼԻՑԷ. նէզարէթինին միւշավիրի Բաֆօֆ պէյին գօնդրաթնաը պիր սէնէ միւտէթլէ թէմտիա խիտմէքտէ սիր։

ԶԸՐԱԱԹԸՆ թէրագգիսընա էն գիյատ խատիմ օլանագ —ալաթը զիւրայէնին խաթիմալը վէ թաամիմի էլզէմ սիր։ Շեմանիէ գմնար Եվրօպա վէ Ամէրիգաատան բէք չօգ Նէվլէրտէ զըրաաթ ալէթլէրի իսկալ խարիմ իսէտ պ՝ նպարատան հանկրընրն իկա թիյանաթա վէ մէվգրի մէտէքէթէ միւսատա օլորը անկաշըմամըշ օլմազլէ պու մագատաա խատիմ օրմագ իւզզէրէ զըրաաթ հիյէթի ֆէնիյէսի բէյիսի սատա. Արամ էֆ. հազէթիլէրինին թէշվիքէրիյէ Հալգալը զըրաաթ մէքթէպլինտէ ալաթը զըրարյէ ԻՀԱՆ պիր մուռնատագա մահալը աշըլարագ չիմտիյէ գատար Պէրլինտէ էկէյթ, Ֆըրանգֆօրթատան Մայֆարթ վէ Ամէրիգատա Հէյ-Մէյքըր ֆապրիգալարընն տախի պու միւսապագայա իշթիրագէ թէֆրիւսպէրէրինին իհրաը խատաընտաՁ միւթթէլիթ ալան վէ էսէվաթ իրսալ իյլէմիշ օլուուզլարը վէ պունարրն մէքթէպի մէղթիւրտէ Բէյիսի միւշարիւէյ Արամ էֆէնտի վէ մուալիմէր հուզուրընտա մուասալագա սուրէթիյէ իշլէտիրիպ թէֆրիւսպէրէրի իհրաա խիլմէքտէ օլուուզ պիր գաատար Ամէրգմանատաի տարիյի բէմիյէլէր պուրայա նազլ օլունտաՁագլար իմիշ։

ԵՈՒՆԱՆ ՀԱՎԱՏԻՍԻ.— Իսկիլիթէրա հարպ սէֆինէլէրինին կէտիյէթօր, Էմբրէս ավ Իրտիա, Սէլար նամ զըրնըլար՝ Շերէ լիմանընա միւվասէլէթ իթմիշլէր սիր։

—Իմբէրաթօրիճա ֆրէսէրիգին սրնէթի աղբրլաշմըշ օլուուզընտան Բրէնսէս Սոֆի պու հաֆթա Քրօնպէրկէ ասիմէթ իտէնէք սիր։

ԲԻԻԹՊԷ. — Տիւնքի Թէվֆիհաթտա օգունմուշ օլուուզը իւզէրէ ազտէմճէ Պուլկարիսթան գամիսէրլիյի մաէթրինտէ պուլունմըշ Ալան Հիւսէյին Սամի պէյէ մէէրիթէն բիւմպէի սանիյէ ինրան վէ թէվճին պուրուլմըշ սրը։ Մուամիլէյէ էրզագը գալէմտէն, նազիգ, միւսթիտ վէ միւդիթիր պիր զաթ օլաուզընտան, չոչ սրսրէթլէ իմիֆիֆը Սէնիյէյէ մագհարիյէթլէրի իտարէմիզճէ մուճիպի մէհմունիյէթ օլմուշ սրը։

ԷՃԶԱՑԸ ԹԸՊՊԻՑԷ ֆիրուսիթ իսէն պիլուսմամ մաղազալարը էճզահանէլէր կիպի հէր ալաթը այտա պիր մուայնէպ-սիյէ պէհր մուայնէպ պիրտ լիրա ֆէամ ալընմասը Մէքքաթիպի Ասքէրիյի Շահանէ նէզարէթի թարանֆրատա սիւվալ օլունմըշ օղմաղլէ յէճզահանէլէրի մուայնէ իմիէք սընաթը ուսմանիյէի մուհաֆազա նօգթալը նազարընտան էզէմ օլարը հասէպիյէ, պունուն պիր կէօնա վէրկիյէ թապի թուրթուլմագսըզընը իհրաը իճապը ճէվապէն պիլտէրիլմիշ սրը։

ԿԻՒԼ ԵՆԶԸ.— Տէնիզլի-Սալիէլի, Թիրէ վէ Պէրզամա գազալարընա հուսուսէ կէլէն կիւլ եաընընամ պիրէր նիմունէ իրսալը լիւզումը Զբրաաթ նէզարէթինէն Իզմիր վիլայէթինէ պիլտիրիլմիշ սիր։

ԴԱՄԲՐՂԱ. — Կէչէն չարշամպա կիւնիւ Կիրիմ ճէզիրէսինտէ չիտտէթլի պիր գատարրդա գուտար իթմէքլէ եաընընը Զանդա գարիյէսինտէ 3000 ադաճ քէօրիւնանէն գէրրիլմըշ վէ 10 իսան եաընընը սրը։ Եբդրան խանէլէրտէն պէրրեի Իսկիլիթէրա սասրը ֆամիգա ճէմիյէթի ազասրատան Մր. Հովարընն խանէսկ օլուպ միւմանիլէյ Էնգազ ալթընտա գալմըշ իսկ տէ սալիմէն գուրթարրիլմըշ սրը։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ ՀԱՎԱՏԻՍԻ. — Զամգօրուտա պուլընմագտա օլան ըրբէնա ֆէրմինատա հաղրէթլէրի Սոֆիյայա մուվգպէէթ իթմիշ սիր։

—Սօպրանիյէ մէճլիսի յոտիսին 15ինէ գատար միւզաքէրաթա սէվամ իտէճէք սիր։

—Ամիրաը Պրիլէֆ կէչէն բազար կիւնիւ Սոֆիյայա միւվասէլէթ իթմիշ սիր։

ՍԸՐԳԱԹ.— Ղալաթատա Բէրշէնպէ պազարընտա պիր ապարթմանատա իգամէթ իթմէքտէ պուլունան Մատամ Բօզանրն ատանընընտա պուլունան 1000 ղրշ. բարաբյա էլմաս քիւբ վէ սիւզիւնիւ սըրգաթ իսէն Տօնա, Թէրէզա, իսագ, սէրսէթ օլունմըշլար սրը։

ԴԸՊՐԸՍ.— Դըպրըս ճէզիրէսինտէ 1901 ապրիլ 3ում իճրա խիլէն թանրիրի նուֆուսատան ատլարընը իւզրէ ճէզիրէսին թէքմիլ նուֆուսը 231253 քիշիէն իպարէթ օլուպ, պունարատան 51252 քիշի Իսլամ սրը։

—Դըպրըս ճէզիրէսինին 1900 աէնէսի իսրաճաթը 368276 վէ իսթալաթը իսկ 373592 Ինկիլիզ լիրասը օլմուշ սրը. իսրաճ օլանան էմմիա չունալար սրը. քէշիրուսնուզը 88010, սրբա 57280, չարագ 27143, գօլա 18007, պուդայ 16374, գուրու իւզիամ 15721 գաթը 7848, եանա 26753, բէյնիր 5148, սըզըր 4856, սինկէր 4493 լիրա։ Իսթալաթ էմմիասը նէվ վէ մրգասրը տախի չունալար սրը։ Բամրգ մէնուսճաթը 25333, եանա գումաշ 17069, ինչանաթ թանիֆասը 12556, կազ եաղը 12213, զէյթուն եաղը 12551, թիւթիւն 11032, բամբագ իրլիկ 15580 լիրա գէյմէթինտէ սիր։

Լարնագա լիմանընա պիր աէնէ զարֆրտա 125 վաբօր վէ 639 էէմի կիրմիշ սիր։ Լիմասոնա 57 վաբօր 116 էէմի, Ֆամակուսթայա վէ Դերրուսա 2 վաբօր 172 էէմի վէ Բաֆօս, Լարիտի, Բէրրնի վէ Լէֆքէյէ 2 վաբօր 190 էէմի կիրմիշ սիր։

ՏԻՒՆԷՕՅԷ իւզերի Կալաթատա թիւնէլ ճիվարընտա իւլէրիսէ կէլէն պիր սիյահ բաթլայընը ապիտ պիրէէլէճանը մուճիպ օլմուշ սրը. 40-45 եաշարընտա ազլնա խալէյնարի օլմուշ օլան պիր Բուսմ սիյահնը Բանթօրուլօնրն տիւքքանընտան պիր ըվէրլէր սաթին ալարգատան ոնրա տիւքքանընն իշլերիսինտէ սթէշ խուր, պունրնա իդիֆիֆ իթմէյէրէք իքինտի սէֆթ օլարագ բէվօրլէրի ազրնա ազրուլարագ էնտիրէն սթէշ իթմէյէ հազրլանընը սրտասա տիւքքանն սահիպի թարանֆրատան մէնն խալիբ։ Մէրդուզ սիյաշարը չըգարագ սիլահը հավայա պուշալմագա պաշլար իսկ տէ, թօլիտէր եէթիշէրէք քէնտիսինի տէրտէսթէ Մամանէ գարագօլանա կէօթիրիրլէր։

ՍԸՐՊԻԱ.— Սգուբչինա մէպուալարը ինթիհապաթը Սեպտեմբեր 21ում պաշլայագագ սրը։

ՐՈՒՄ ԲԱԹԲՐԻԳԱՆԷՍԻ. — Բուսմ Բաթրիգ ինթիհապը իշխն վուգագ պուլամագ ինթիհապը քէպիր աղասրնա կէլէճէք չարշնպհ կիւնիւ Բաթրիգխանէսէ իսպաթը վիճուտա իթմէք իւզրէ տավէթլիէր կէօնտէրիլմիշ սիր։

ԹՐԱՄՎԱՅ ԱՃԷՆԹԷՍՆ. — Տիւն կէճէ Սալը Բազարընը սաաթ 1 բաատէլէրինտէ պիրպիրլէրինի գարշընայան իքի թրամվայ պէնինտէ պիր չիտտէթլի միւսատէմմ վուգու պուլմուշ, վէ արապալարտան հէր իքինինն տէ օգլարը գէրրիլմըշ իսկ տէ պաշգա պիր վուգուսաթ իւլերի կէլմէմիշ սիր։

ԲԱՐԻԶ ՊՕՐՍԱԸ

ՊՈՒ ԿԻՃԷՐԻ
3 1 մայիս 1901

Ֆրանսայ էսհամը	101·15
Բէժի	321
Գօնսոլիտ.	25·02
Շըմէնտրֆէր	111·50
Պանգ. Օթօման	553
Թրանսվալ	90.

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ՏԻՒՆՕՒ ԹԷԼԷԿՐԱՖԵԱՐ

ԲԱՐԻՍ, 29 Մայիս.— Բէքինանէն ալընան պիր թէլէկրաֆնամէէ կէօրէ Զին հիւքիւմէթի 450 միլիոն թայէլ թազմինաթ իթասընը գասրաշ վէ ֆարգաթ եւգաէ տէօրթ ֆայիզ թէքսիէ-սինանէն իմթինա իլլէսիկնի պէլան իսլէմիշ սիր։

—Զինատ պուլընան տիվէլի էճնէպիյէ ումում գօմանտանլըզընը Մարէշալ Վալատերէնին էէրինէ պիր ֆրանսըզ ճէնէրալընը իսթա իտէճէյի ռիվայէթ օլունուսօր։

ԲԱՐԻՍ.— Զին հիւքիւմէթի տէվլէթլէր թարաֆընան թալէպ օլընան 450 միլիոն թայէլ թազմինաթն թէճտիյէսինի թէճտիա իթմիշ սիր։

— Տիվէլը միւթէֆիգա իարիճիյէ նազըրլարը Զինատ պուլընան ատաքիրի էճնէպիյէ ումում մուամանանը Մարէշալ Վալատերէնին իսլէֆինի թային իրին մուէիսաբրաա կիրիշճէէրլէր սիր։

ԳՐԱՏՕՐ.— Իքի եւգ Պօէր արզը թէալիսաթ իթմիշլէր սիր։

ՎԻԵՆՆԱ.— Մաճարիսթան Տէլէկասիոն ատքէրի գօմիսիօնը՝ հարպիյէ պիճաճէսինի մէվ սը միւնտէրիճէսի հագրընտա ճէրէյան իտէճէք միւսատահատա էսատ մագամընտա դասրլ իթմիշ սիր։

ԵՈԴՍՀԱՄԱ.— Գօրէա հիւքիւմէթի մէրքէզի օլան Սէուլտան ալընրպ հէնուզ թէէյիս օլունմայան խապէրլէրէ կօրէ Բէլգարիի ատասրնտա իզիիշաշ զուհտար իթմիշ սիր։

ԲԵԹԷՐՍԲՈՒՐԳ.— Գագանէն զուհտարիսէն պիր սուճէթլի հանկրընտան Սանակի շէհրի խարապ օլմուշ սրը. 800 խանէ հանմըշ սրը։

ԼՕՆԴՐԱ.— Բրէթօրիա ճիվարընտա Ինկիլիզ ասքէրինին հէնուզ րէսմէն թէյիս իթմէյէն հըզմէթինէ ասայիր ալընան խապէրլէր իւզէրինէ ճէնուպի Աֆրիգա մասէնիէր էհսանը տիւշմիշ սիր։

ՄԱՏՐԻՏ.— Հարպիյէ նազըրը ժէնէրալ Վայէր Պալէար՝ քանալարընն թէէմինի միւսաֆասընը վէ եէրլի ասքէրէն պիր գալ թէչիրլինի վէ պիտիրն Սանտասա իարամիի ասքէրլիյէնին մէճանիրի թարթուլմասընը Գօրթէս մէճլիսինէ թէքլիֆ իսէճէք սիր։

ԿԷՃԷՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԵԱՐ

ԲԱՐԻԶ, 17 մայիս.— Պէրլինտէն իշար օլունարընտա նազարէն Թէմբլոոֆ ճիվարընտա իճրա գըլընան բէսմի կէչիսի միւթէպգրպ ճէնէրալ Պանսալ խասսա ալաշընը իտարէ էլլէմիշ սիր։ «Լոգալ Անզայկըր» կազէթասը պու վագանրն Ալմանիա իլլէ Ֆրանսա արասընտագի միւնասէպաթրն թէէյիսինէ տէլիլ օլատուզընը պէյան իսիյօր։

—Ս. Բէթերսպուրգիան քէշիսէ գըլընան պիր թէլէկրաֆնամէէ կրան տիւշէս Օլկանրն հիւմմայը թիֆօյինիյէ թուսթուլարզը պէյան էսալիյօր։

ՊԵՐԼԻՆ.— Գրալիչա Վիլհէլմինին պու կիւն Բոթյատա վիւրուտինէ ինթիզար էսիլիյօր։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

Միւսանիլէյ՝ ան պիր սէնէ մուգատասէր, Մէքթէպի Հուգուզը Շահանդէէն պա չահատէթնամէ, խուրուճ իթմիշ, վէ զայրէթ ու խմիգամէթիլէ հէր քէսին հիւսնիւ թէվէճճիհ վէ էմնիյէթինի դազանմըշ, էրպագը նամուս վէ լիյագաթատան վէ պիրինճի սրնրթ սասվ վէբիլէրինանէն մագարաֆ պիր զաթ սրը։

Քէնարէրէր՝ հէր հէվ Շէրէ, Հուգուզ, ճէզգա վէ Թիճարէթ տավալարընը տէրէօճտէ իտէր։

Պիր մէպլաղը մարիճ մուգասիլինտէ ալթը այրագ վէ սէնէլիք ասրնէ գայտ վէ գաղուլ էյլէր։

Տավալարը հագրընտա մարիճմաթ ալմագ իսթէնէնլէրէ մէճճանէն պէյանը բէյ վէ իթալը մարիճմաթատան գասընմագ։ Էքսէր տավալարատան բէշին իւճրէթի ալմասրընը կիպի, բէք չօգլարընրատա սուլէէն թէվիֆէտ գունուր էյլէմէգ։ Սապահլարը սաաթ 2—6ում վէ աքշամլարը տախի 9—11է գատար հաղրքանէսինտէ պուլունուր։

Իտարէիանէսի՝ Պասը Ալի ճաատէսինտէ Մուսուլ խանընտա 6 վէ 7 նումէրօլը օտալար սրը։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. Ռում տիւն ագչ. գաբ.	26—35
» » » էն հիւքսէք	26—38
» » » էն աշաղը	26—35
Բուսմէլի չըմէնտ. ագչ. գրնտ.	113—37
» » էն հիւքսէք	113—67
» » էն աշաղը	113—37

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէժի ագսիսնը Օս. լիր.	14—
Սիկարէթ Ա.	—92
» Բ.	—54
Թրամվայ	6—02
Ժուխանա	1—85
Օսպիկասիոն Թրամվայ	483—
Ասիւրանս	4—17
Դրէսի ժէնէրալ	1—05
Սօսիէթէ Օթօման Ինկ. լիր	0—13
Լօրիսա	83—
Պանգ Նասիոնալ սը Կրէդ	402—20
Թրանսվասալ	88—50
Բրնիթամ Թասվիլաթը	463—
Դրէսի Ֆոնսիէ էմիրսիէն	262—50
Անատօլը չըմ ագսիսնը	10—30

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ. սան	ղշ. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—08
Մէճիտիյէ	97—30
Ինկիլիզ լիրասը	110—
Ֆրանսըզ ալթունը	87—21
Բօլ	91—
Գրէմից ալթունը	51—05
Գարպոն գարէսի	8—65

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնդրա 24 մայիս

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը	93—63
Օսմ. էսհամը ագչասը	24—63
» » գաբանասը	24—63
» » Բ«	49—75
» » Գ	27—75
Օսմանլը Պանգասը	12—12
Մըսրը տուլ. մութթահրէթ	105—50
Պուլկար իսթիդրազը	101—
Գամպիս Բարիզ 3 այ վասէլ	25—185

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնդրա	109—15
Բարիզ 3 այ վասէլի	22—96½
Ֆիորէն Մանսա	18—55
Վիէնա չէքի (գուրսն)	21—31

Վիէնա 29 մայիս

Լօնդրա իւզէրինէ գամպիս	240—50
Բուսմէլի չըմէնտրֆէրի ֆր.	108—20
Օսմանլը Բէժի ագսիսնը	295—

Բարիզ 29 մայիս

Ֆրանս. էսհ. 3% ֆր.	101—15
» » 4½%	101—60
Եէնի Օսմ. էսհամը ագչասը	25—20
» » գաբանասը	25—10
Բուսմէլի չըմէնտրֆէրի	115—25
Օսմանլը Բէժիսի էսհամը	323—
» Պանգասը	553—
Դրէսի Լիոնէ	1042—
Իթալիա էսհամը	97—56
Բուիօրիթէ Թիւրք	495—
Օսմանիյէ	469—
Տուան Օթօման	522—
Սբանիօլ	69—55
Թրանսվալ	90—
Գամպիս 3 այ վասէ	25—165
Դրէսի Ֆոնսիէ էմիրսիէն	—

Պերլին 28 մայիս

Բուսմէլի չըմէնտրֆէ. (մարգ)	119—20
Լօնդրա իւզէրինէ գամպիս	20—260
	216—25

ՄԱՆՉՈՒՄԷԻ ԷՖՔԵԱՐ ԹԷՖՐԻԳԱՍԸ (26)

ՄԻԻԲԷՊՊԻՅԷ

5

—(Հայրէթլէ.) Օլան իշլէրտէն խաբէրինիզ վա՞ր մը, էֆէնտիմիզ։

—Հիչ օլմա՛զ մը, օ քի հասէրինի թանրմայան ալտիմէրզ մը։

—Իքիսի տէյիլ էֆէնտիմ, իւչիւ պիրտէն մէյտանտա եօգ։

—Իսապէթ խասպէթ իքի Թուրքա պիրտէ չալգամ մը իլալէ խիլտի։

—Շալկամ քիմ օլուեօր էֆէնտիմ։

Գուրու պիր գանդանա սալըվէրէրէք։

—Զէյմանը բիւք քէրտէ ամբ իմմէ նաղար իլէ, հայտէ կիմ ուքի վէճճուպուսուն սանը բէրթէվպայինի ժէնքտար իթմէտէն պանա մէրաթը կէթիր։

—Նէ՞ կէթիրէյիմ, էֆէնտիմ։

—Սէօզ անլամազսըն քի մութլագա սաէյաթը իֆատէյէ մէճպուր ինսան իտէբիլմիշ։

—Էֆէնտիմ, աֆ պուեուրտուզ, հիչ պիր չէյ անլատամայօրսուն։

—Սիւպհան Ալլահ, այնէյի կէթիր էյյօրսուն։

—Հա այնէյինի. կէթիրէյիմ ամա սէօյլէճէէքլէրիմ վար։

—Վագըթ կէչէրսէ բէրտէյի տէյիշմիրէլիմ... չիմտիյէ գատար պէն (Մասուլէն) իյիմ, սէնտէ Մարթթ, պունտան սոնրա էյի տիրգամ էյ Էտա... պէն Մագարիլ օլաճաղըմ սախթէ մարգի Լանրանմըն ուշաղը սախթէ Մարի սէնտէ սէտեա թաչրնան համմալարտան պիրը օլաճաղընՁ Ասը գօմէտիյատա համմալար էքի քիչի եմմա չիմտի վիճէ քիմի պուլալըմ, սէնէվիքիսինին բուվէլինի ատ իտարէ էթ։ Շիմտի մեուէլա սէն պէնի կէթիրիպ Մասալինին խանէսինէ ինսիրմիշսին բարանը իսթէյօրսուն։

—Էյ էֆէնտի սէյմինատէն պէրու սէօյլէսիրինիզ սէօզլէր ճէր պու՞ մը։

Էֆէնտի պէօյլէճէ քէնտի օգուտը զը քիթապընա բուվէլինի Էտաեա անլամմազլա չալըշըյօր իսի։ Աշաղրգան հօգարատան անլաշըմատրզ պիր թագըմ իսիմէրի գօմէտնա ֆիլան կէօյա թէնթրօ սանանընատա խիչ կիպի, կէլէչի կիւղել թէֆիր իսիպ կիսիյօր, հարպկ քի, Իսանընատա նիւբէյի էրիյիպ կիսիյօր, նէսինի կէրէք Մօլիյէր։ գօմէտնատա Մարթթ։

—Էֆէնտիմ պէն հիչ պիր չէյ անլատամայօրսուն։

—Էյ ամնէյինի. կէթիրէյիմ ամա սէօյլէճէէքլէրիմ վար։

—Վագըթ կէչէրսէ բէրտէյի տէյիշմիրէլիմ... չիմտիյէ գատար պէն (Մասուլէն) իյիմ, սէնտէ Մարթթ, պունտան սոնրա էյի տիրգամ էյ Էտա... պէն Մագարիլ օլաճաղըմ սախթէ մարգի Լանրանմըն ուշաղը սախթէ Մարի սէնտէ սէտեա թաչրնան համմալարտան պիրը օլաճաղընՁ Ասը գօմէտիյատա համմալար էքի քիչի եմմա չիմտի վիճէ քիմի պուլալըմ, սէնէվիքիսինին բուվէլինի ատ իտարէ էթ։ Շիմտի մեուէլա սէն պէնի կէթիրիպ Մասալինին խանէսինէ ինսիրմիշսին բարանը իսթէյօրսուն։

—Էյ էֆէնտի սէյմինատէն պէրու սէօյլէսիրինիզ սէօզլէր ճէր պու՞ մը։

Էֆէնտի պէօյլէճէ քէնտի օգուտը զը քիթապընա բուվէլինի Էտաեա անլամմազլա չալըշըյօր իսի։ Աշաղրգան հօգարատան անլաշըմատրզ պիր թագըմ իսիմէրի գօմէտնա ֆիլան կէօյա թէնթրօ սանանընատա խիչ կիպի, կէլէչի կիւղել թէֆիր իսիպ կիսիյօր, հարպկ քի, Իսանընատա նիւբէյի էրիյիպ կիսիյօր, նէսինի կէրէք Մօլիյէր։ գօմէտնատա Մարթթ։

—Էֆէնտիմ պէն հիչ պիր չէյ անլատամայօրսուն։

—Հա այնէյինի. կէթիրէյիմ ամա սէօյլէճէէքլէրիմ վար։

—Վագըթ կէչէրսէ բէրտէյի տէյիշմիրէլիմ... չիմտիյէ գատար պէն (Մասուլէն) իյիմ, սէնտէ Մարթթ, պունտան սոնրա էյի տիրգամ էյ Էտա... պէն Մագարիլ օլաճաղըմ սախթէ մարգի Լանրանմըն ուշաղը սախթէ Մարի սէնտէ սէտեա թաչրնան համմալարտան պիրը օլաճաղընՁ Ասը գօմէտիյատա համմալար էքի քիչի եմմա չիմտի վիճէ քիմի պուլալըմ, սէնէվիքիսինին բուվէլինի ատ իտարէ էթ։ Շիմտի մեուէլա սէն պէնի կէթիրիպ Մասալինին խանէսինէ ինսիրմիշսին բարանը իսթէյօրսուն։

—Էյ էֆէնտի սէյմինատէն պէրու սէօյլէսիրինիզ սէօզլէր ճէր պու՞ մը։

Էֆէնտի պէօյլէճէ քէնտի օգուտը զը քիթապընա բուվէլինի Էտաեա անլամմազլա չալըշըյօր իսի։ Աշաղրգան հօգարատան անլաշըմատրզ պիր թագըմ իսիմէրի գօմէտնա ֆիլան կէօյա թէնթրօ սանանընատա խիչ կիպի, կէլէչի կիւղել թէֆիր իսիպ կիսիյօր, հարպկ քի, Իսանընատա նիւբէյի էրիյիպ կիսիյօր, նէսինի կէրէք Մօլիյէր։ գօմէտնատա Մարթթ։

—Էֆէնտիմ պէն հիչ պիր չէյ անլատամայօրսուն։

—Սիւպհան Ալլահ, այնէյի կէթիր

ԽՈՒԺԳՈՎԿ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՎ ՎԿ

ԱՄԱՆՈՐ ԱՌԱՎՈՏԱՅԻՆ ԵՎ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԹԵՐԹԹԱԿ

(38)

ԱՄԱՆՈՐ

ՀՈՍՏՈՆ — Գիշերային (Հոսթոն) ատաղձագործարանում դարձյալ հրդեհ է բռնկվել։ Հրդեհը մեծ չափերի է հասել։ Հրդեհի պատճառը հայտնի չէ։ Հրդեհի հետևանքով 11 տարեկան Ֆրանկ Ֆիշերը մահացել է։

ԼՈՆԴՈՆ — Գիշերը Սենտ Ջեյմսի թագավորական պալատի մոտ մի անծանոթ անձնավորություն հրդեհ է հրահրել։ Հրդեհը մարվել է։ Հրդեհի հետևանքով ոչ ոք չի տուժել։

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ — Գիշերը Սենտ Ջեյմս փողոցում գտնվող Ֆրանսիայի հյուպատոսարանի մոտ մի անծանոթ անձնավորություն հրդեհ է հրահրել։ Հրդեհը մարվել է։ Հրդեհի հետևանքով ոչ ոք չի տուժել։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

ԹԵՐԹԹԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ — Հայաստանի Ազգային Ինստիտուտի Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ մասնաճյուղի նախագահ Ալեքսանդր Ալեքսանդրի Ալեքսանդրյանը հրավիրվել է Հայաստանի Ազգային Ինստիտուտի Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ մասնաճյուղի նախագահ